

Voorwoord

N. Mol*

De cirkel is rond! Na meer dan 32 jaar als hoogleraar Openbare Financiën aan de Universiteit Twente (UT) verbonden te zijn geweest, legt Peter Boorsma zijn functie neer om van een welverdiend emeritaat te gaan genieten. Hoogleraar in ruste zal hij echter nog niet direct worden: ongetwijfeld zal hij op velerlei wijze actief blijven in functies waarvoor de 65 jaar limiet geen obstakel voor hem opwerpt, zoals die van voorzitter van de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming. En binnen de UT blijft hij als promotor nog bij verschillende promotieprojecten betrokken.

Vanaf zijn leerstoel heeft Peter Boorsma de afgelopen decennia vele ideeën aan zich voorbij zien gaan. Begin en eind van zijn loopbaan worden daarbij gemarkeerd door het streven naar bezuinigingen op de overheidsuitgaven, dat zowel het toenmalige kabinet-Van Agt als het pas aangetreden kabinet-Rutte hoog in het vaandel had en heeft staan. De ideeën over de noodzaak van rooien in plaats van snoeien voor een succesvol ombuigingsbeleid waarmee Peter in 1980 doorbrak, zijn onverkort van toepassing op de problematiek waar de overheid eind 2010 voor staat. Een mooi moment om het werk af te sluiten waarmee hij destijds begonnen was!

In de afscheidsrede die Peter Boorsma op 2 december 2010 aan de Universiteit Twente heeft uitgesproken passeren tal van onderwerpen die hem de afgelopen decennia hebben beziggehouden de revue. "Van oude economen de ideeën die voorbijgaan" heeft hij die rede passend genoemd. Maar waar het zijn eigen inzichten betreft, mogen we ook met recht spreken van ideeën die steeds weer terug zullen komen.

De rondgang van Peter Boorsma in de overheidsfinanciën heeft tussen dit begin- en eindpunt een omvangrijk oeuvre opgeleverd, dat zich niet tot die ombuigingsproblematiek beperkt. Dat blijkt niet alleen uit zijn afscheidsrede: wie de publicatielijst achterin dit special issue doorneemt – de opstellers hebben gepoogd zo volledig mogelijk te zijn, maar het is niet te verwachten dat zij daar geheel in zijn geslaagd – kan een indruk krijgen van de talrijke onderwerpen die Peter Boorsma sinds zijn aantreden hebben bezig gehouden. Het is niet gemakkelijk daarin beperkingen aan te wijzen. Wel hebben zijn promovendi eerder (bij zijn 25-jarig jubileum aan de UT) een poging gedaan aan de hand van de onderwerpen van hun dissertaties daarin wat grote lijnen te ontwaren. In hun Promotiboek werd met een indeling in de thema's Openbare financiën in enge zin, Neo-institutionele economie en openbaar bestuur, Veiligheidsstudies in economisch perspectief en Openbare financiën in de algemene economie enige orde in die onderwerpen geschapen.¹

In het overzicht van Peter Boorsma's eigen werk op het gebied van de openbare financiën in enge en ruime zin kunnen met enige goede wil drie regelmatig terugkerende aandachtspunten worden onderkend. In de eerste plaats natuurlijk het ombuigingsbeleid van het Rijk waarmee Peter Boorsma vanaf het begin naam heeft gemaakt en dat ook in zijn afscheidsrede weer uitvoerig ter discussie wordt gesteld. Daarnaast hebben ook de financiën van andere lagen van het openbaar bestuur steeds zijn interesse gehad. De

¹ Nico Mol, Nico Groenendijk en Piet de Vries (red.), *Promoti Boek voor Boorsma*, Universiteit Twente, 2003.

financiën van de decentrale overheden vooral, inclusief de inrichting van hun belastinggebieden en de financiële verhouding met het Rijk keren in zijn publicaties met regelmaat terug. En ten derde kunnen we dan het financieel overheidsmanagement onderscheiden, waarvoor Peter in 1983 nieuwe lijnen uitzette in zijn FIMIG-studie van 1983 ten behoeve van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Ook dit thema bleef hem tot op heden boeien, de laatste jaren vooral wat betreft het risicomangement (waarvoor Peter Boorsma op de UT een masteropleiding heeft opgezet waarvan hij tot voor kort ook de wetenschappelijke leiding had).

Bij het afscheid van Peter Boorsma hebben drie gezaghebbende sprekers over elk van deze drie onderwerpen het woord gevoerd. Allereerst heeft Flip de Kam – honorair hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen en naaste collega op het vakgebied gedurende Peter Boorsma zijn hele loopbaan – het woord gevoerd over de verschillende voorkeuren van de Haagse ‘elite’ en het ‘volk’ bij de invulling van het bezuinigingsbeleid. Vervolgens sprak Nico Groenendijk, voormalig promovendus en medewerker en inmiddels Jean Monnet hoogleraar European Economic Governance aan de Universiteit Twente, over de keuze voor middelendeling in plaats van toedeling bij de inrichting van belastinggebieden voor decentrale en supranationale overheden. Ten slotte richtte Jan Lintsen, ooit bij Peter Boorsma (en ondergetekende) afgestudeerd als bestuurskundige en sinds enkele jaren hoofddirecteur Financiën, Management en Control van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat zich op het financieel overheidsmanagement met de vraag of de bedrijfsmatige aanpak vanuit het New Public Management met de inzet van de hedendaagse informatie- en communicatietechnologie een succes gaat worden. De lezingen van deze drie sprekers zijn samen met de afscheidsrede van Peter Boorsma zelf in dit special issue gebundeld. Dit geheel moge een beeld van Peters veelzijdige werk als hoogleraar openbare financiën geven. In dat werk zijn tal van ideeën aan ons voorbij gegaan, die daarbinnen en daarbuiten ook op velerlei wijze weer bleken en blijken terug te keren – en dat in de toekomst ook zeker nog gaan doen!

Nico Mol

* Voormalig promovendus en medewerker van Peter Boorsma.
Hoogleraar Bedrijfseconomie van de Collectieve Sector, Universiteit Twente.